

ภาวะผู้นำของเจ้าอาวาสวัดสารนาถธรรมาราม อ.แก่ง จ.ระยอง

Leadership of the Abbot of Wat Thammaram,

Klaeng District, Rayong Province

ภูมิภา ปัญญาโร สิงหเศรษฐ*

บทคัดย่อ

ภาวะผู้นำของเจ้าอาวาสนั้น มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของการปฏิบัติหน้าที่ ศาสนกิจและประสิทธิภาพของการปฏิบัติงาน เพราะเจ้าอาวาสนอกจากจะมีความรู้ ความสามารถ มีบารมีและคุณธรรม มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีแล้ว จะต้องมีการมีรูปแบบผู้นำที่มี ประสิทธิภาพสูงซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อพฤติกรรม การปฏิบัติศาสนกิจของ พระภิกษุสามเณร ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาและพฤติกรรมการยอมรับนับถือ การให้ความ อุปลักษณ์ บำรุงในกิจการของวัดจากพุทธศาสนิกชน การวิจัยนี้มีจุดประสงค์ที่จะศึกษา ภาวะผู้นำของเจ้าอาวาสวัดสารนาถธรรมาราม อำเภอแก่ง จังหวัดระยองใช้วิธีวิจัย เอกสารและวิจัยสนาม เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง กลุ่ม ตัวอย่างได้แก่ฆราวาสที่เป็นอุบาสกจำนวน 3 คนและพระลูกวัดจำนวน 3 รูป

* พระครูปลัด วัดสารนาถธรรมาราม อำเภอแก่ง จังหวัดระยอง

ผลการวิจัย พบว่า ภาวะผู้นำของเจ้าอาวาสด้านการวางแผนการบริหารวัด ด้านการจัดการองค์กร ด้านการสั่งการ ด้านการประสานงาน และด้านการควบคุม เป็นที่ยอมรับกันทั้งของอุบาสกและพระลูกวัดเป็นอย่างดี

คำสำคัญ : ภาวะผู้นำ, เจ้าอาวาส

Abstract

Leadership of the abbot would certainly yield the effectiveness of religious duties and the work. Because not only the abbot have the knowledge and capacity, but also merit and virtue with acceptable human relationship. Leadership of the abbot was a highly effective way to influence the followers' behavior, religious practice of monks and novices, subordinate and worshipers' adoptive behaviors and nourishment in the affairs of the temple. The purpose of this research was to study the leadership of the abbot of Wat Thammaram, Klaeng District, Rayong Province. Data were collected by structured interview. The sample consisted of 3 worshipers and 3 monks. The results showed that the leaderships of the abbot in the management of the temple, organization management, order coordination and control were well accepted by both the worshipers and monks as well.

Keywords: Leadership, abbot,

บทนำ

วัดและพระสงฆ์จึงถือว่าเป็นศูนย์กลางเป็นผู้นำทางจิตวิญญาณในการพัฒนาจิตใจ และพัฒนาด้านต่างๆ ของประชาชนได้เป็นอย่างดี เปรียบประดุจเหมือนตะเกียงให้แสงสว่าง เป็นประโยชน์แก่ผู้คน เป็นตะเกียงทางจิตวิญญาณของชาวบ้าน เพราะฉะนั้นพระสงฆ์จึงเป็น ผู้นำการริเริ่มสร้างสรรค์สิ่งทั้งหลายทั้งปวงทั้งภายในวัด และภายนอกวัดด้วยหลักความถูกต้องดีงาม และได้ประโยชน์สูงสุดสร้างความเจริญก้าวหน้าเป็นปึกแผ่นต่อวัดวาอาราม และเป็นประโยชน์ แก่พุทธบริษัทที่เป็นชาวบ้านอย่างครบถ้วนบริบูรณ์ ๒ ภาวะผู้นำของเจ้าอาวาส จึงมีความสำคัญต่อการพัฒนาคนพัฒนาประเทศและจะต้อง มีคุณลักษณะ คือผู้นำต้องมีคุณสมบัติ เช่น มีสติปัญญา ความดีงาม ความรู้ความดีและความ สามารถของบุคคล ที่ชักนำให้คนทั้งหลายมาประสานกันและพากันไปสู่จุดหมายที่ดีงาม และ ลักษณะผู้นำที่มีคุณภาพต้องประกอบด้วยหลัก ๓ ประการ คือ มองกว้าง คิดไกล และใฝ่สูง ตลอดจนต้องมีประสิทธิภาพที่ดีตามแนวทางของหลักพุทธธรรมอย่างเป็นระบบ เพื่อประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาคนและสังคมต่อไป

ด้วยเหตุนี้ภาวะผู้นำของเจ้าอาวาสนั้น มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของการปฏิบัติหน้าที่ศาสนกิจและประสิทธิภาพของการปฏิบัติงาน เพราะเจ้าอาวาสนอกจากจะมีความรู้ความสามารถ มีบารมีและคุณธรรม มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีแล้ว จะต้องมียุทธวิธีที่มีประสิทธิผลสูงซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อพฤติกรรม การปฏิบัติศาสนกิจของพระภิกษุสามเณร ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาและพฤติกรรมการยอมรับนับถือ การให้ความอุปถัมภ์ บำรุงในกิจการของวัด จากพุทธศาสนิกชน เจ้าอาวาสนั้น นอกจากจะเป็นผู้นำของวัดแล้วยังได้ชื่อว่า “เป็นผู้นำทางจิตวิญญาณ” ของประชาชนในถิ่นนั้นๆ เนื่องจากพระสงฆ์เป็นที่พึ่งทางใจของประชาชน โดยที่แบบผู้นำของเจ้าอาวาสเป็นเครื่องชี้ให้เห็นว่า การปฏิบัติศาสนกิจมีประสิทธิผลมากน้อยเพียงใด ดังจะ

เห็นได้ว่า บางวัดเจ้าอาวาสตัดสินใจในดำเนินงานทุกอย่างด้วยตนเอง ไม่ปรึกษาหารือ ไม่ยอมรับฟังความคิดของคณะสงฆ์และกรรมการวัดเพราะเจ้าอาวาสเป็นผู้นำแบบเผด็จการ ย่อมไม่ได้รับความเชื่อถือและความร่วมมือจากคณะสงฆ์และกรรมการวัดเท่าที่ควร บางวัดเจ้าอาวาสก่อนที่จะตัดสินใจดำเนินงานใดๆ มีการประชุมปรึกษาหารือกับคณะสงฆ์และกรรมการวัดก่อน ยอมรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของบุคคลทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เมื่อมีความเห็นแตกต่างกันไม่สามารถตกลงกันได้ ก็อดติเสียดายมากเป็นหลักในการดำเนินงาน การปฏิบัติศาสนกิจมุ่งงานมุ่งความสัมพันธ์และมุ่งประสิทธิผลของงานควบคู่กันไปเป็นผู้นำแบบ “ผู้นำงาน” ผลการปฏิบัติงานใน ตำแหน่งหน้าที่เจ้าอาวาสย่อมมีประสิทธิผล หากเจ้าอาวาสผู้ปกครองดูแลและบริหารกิจการของวัด มีลักษณะหรือรูปแบบผู้นำที่มีประสิทธิผลมาก มีวิสัยทัศน์ กว้างไกล ยอมนำพาวัดให้เจริญรุ่งเรือง การศึกษาแบบ ผู้นำของเจ้าอาวาส จึงเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งที่จะนำผลการศึกษา มาพัฒนาปรับปรุงส่งเสริมการบริหารกิจการของวัดให้มีการพัฒนาดีขึ้น อันจะส่งผลให้พระพุทธศาสนาดำรงมั่นคงสืบต่อไป ดังนั้นจากเหตุผลและความสำคัญดังที่กล่าวข้างต้น ผู้ศึกษาวิจัย จึงสนใจศึกษาวิจัยในหัวข้อเรื่อง ภาวะผู้นำของเจ้าอาวาส เพื่อต้องการศึกษาแนวทางในการนำมาพัฒนาวัดและชุมชนเป็นไปในทิศทางใด มีวิธีการมีกลยุทธ์ในการพัฒนาวัดและชุมชนให้เจริญรุ่งเรืองมีความสันติสุขและเกิดความพัฒนาอย่างมั่นคง ต่อเนื่อง และเป็นที่ยอมรับจนกลายเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาของชุมชนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

- 1) เพื่อศึกษาภาวะผู้นำของเจ้าอาวาสด้านการวางแผนการบริหารงาน
- 2) เพื่อศึกษาภาวะผู้นำของเจ้าอาวาสด้านการจัดการองค์กร

- 3) เพื่อศึกษาภาวะผู้นำของเจ้าอาวาสด้านการสั่งการ
- 4) เพื่อศึกษาภาวะผู้นำของเจ้าอาวาสด้านการประสานงาน
- 5) เพื่อศึกษาภาวะผู้นำของเจ้าอาวาสด้านการควบคุม

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษานี้จะเกี่ยวกับเนื้อหาสาระสำคัญของภาวะผู้นำของเจ้าอาวาสวัดสารนาถธรรมาราม อำเภอแกลง จังหวัดระยอง ด้านการพัฒนาการวางแผน การจัดการองค์กร ด้านการสั่งการ ด้านการประสานงาน และด้านการควบคุม

2. ขอบเขตด้านสถานที่

การศึกษาจะทำการศึกษาเฉพาะเขตพื้นที่วัดสารนาถธรรมาราม อำเภอแกลง จังหวัดระยอง เท่านั้น

3. ขอบเขตด้านเวลา

ระหว่างเดือนธันวาคม 2559 ถึงเดือนกุมภาพันธ์ 2560

วิธีการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ มีวิธีการวิจัยดังนี้

1. การวิจัยเอกสาร (Documentary research) เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูล จากเอกสารทางวิชาการ วารสาร สิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ รายงานวิจัย วิทยานิพนธ์ ดุษฎีนิพนธ์ รายงานการประชุม คู่มือปฏิบัติงาน ระเบียบ ประกาศ คำสั่ง เอกสารทางราชการที่เกี่ยวข้องกับหลักการและแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชน

2. การวิจัยสนาม(Field research) โดยผู้วิจัยลงพื้นที่สัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง ด้วยการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง หรือการสัมภาษณ์แบบทางการ (Structured interview or Formal interview)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ มีประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1. ประชากร (Population) ได้แก่ พระสงฆ์ ประชาชน ผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับวัดสุทธจินดาราม อำเภอแกลง จังหวัดระยอง
2. กลุ่มตัวอย่าง (Sample) ที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) เป็นการเลือกตัวอย่างโดยกำหนดคุณลักษณะของประชากรที่ต้องการศึกษา จึงใช้วิธีการเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informant) จำนวน 6 คน ดังต่อไปนี้ พระสงฆ์วัดสุทธจินดาราม อำเภอแกลง จังหวัดระยอง จำนวน 3 รูป และประชาชนในพื้นที่วัดสุทธจินดาราม อำเภอแกลง จังหวัดระยอง จำนวน 3 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยกรณีศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการสัมภาษณ์ โดยสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง หรือการสัมภาษณ์แบบทางการ (Structured interview or Formal interview) ลักษณะการสัมภาษณ์เป็นการสัมภาษณ์ที่มีคำถามและข้อกำหนดตายตัวจะสัมภาษณ์ผู้ใดก็ใช้คำถามเดียวกันและการสัมภาษณ์จะทำการสัมภาษณ์เป็นรายบุคคล ก่อนการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้ศึกษาได้กำหนดวันนัดหมายวันสัมภาษณ์ โดยจะแจ้งให้ผู้สัมภาษณ์ทราบก่อนล่วงหน้า ในการสัมภาษณ์

ผู้สัมภาษณ์จะใช้การจดบันทึกและบันทึกเสียง โดยก่อนสัมภาษณ์จะขออนุญาตผู้ถูกสัมภาษณ์ในการจดบันทึกการสนทนาทุกครั้ง

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร เป็นวิธีการศึกษาค้นคว้าเก็บรวบรวมข้อมูลทั่วไป โดยการรวบรวมเอกสารซึ่งเป็นข้อมูลที่มีการบันทึกไว้แล้ว โดยผู้อื่น ได้แก่

1.1 หนังสือทั่วไป ได้แก่ ตำรา คู่มือ เอกสารประกอบการบรรยายรวมถึงเอกสารทางวิชาการ วารสาร สิ่งพิมพ์ เป็นต้น

1.2 หนังสืออ้างอิง ได้แก่ สารานุกรม พจนานุกรม เป็นต้น

1.3 งานวิจัย วิทยานิพนธ์ เป็นงานที่ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษา ค้นคว้าในเรื่องนั้นๆ อย่างละเอียด

1.4 เอกสารของทางราชการ เป็นเอกสารที่ส่วนราชการจัดขึ้นเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติ เช่น นโยบาย กฎระเบียบ พระราชบัญญัติ คู่มือการปฏิบัติงาน ประกาศ คำสั่ง เป็นต้น

2. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากภาคสนาม ผู้ศึกษาจะเก็บข้อมูลโดยวิธีการสัมภาษณ์ โดยที่ผู้ศึกษาเลือกวิธีการสัมภาษณ์ตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย ซึ่งใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured interview) โดยที่ผู้ศึกษาจะต้องทำการสัมภาษณ์ไปตามคำถามที่กำหนดไว้ในแบบสัมภาษณ์ ซึ่งผู้ศึกษาจะสัมภาษณ์ตามข้อที่

กำหนดไว้เท่านั้น และผู้ศึกษาจะใช้แบบสัมภาษณ์ซึ่งเป็นคำถามในการสัมภาษณ์และ
จัดบันทึกข้อมูลและบันทึกเสียงตามคำบอกของผู้ถูกสัมภาษณ์

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

ผลการวิจัย

จากข้อมูลที่ได้รับจากการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยสามารถสรุปผลการวิจัย ได้ดังนี้

1. ภาวะผู้นำของเจ้าอาวาสด้านการวางแผนการบริหารงาน

การศึกษาพบว่า ภาวะผู้นำของเจ้าอาวาสด้านการวางแผน มีดังนี้

- 1) การวางแผนการบริหารใช้คนให้เหมาะสมกับงาน
- 2) มีการบริหารที่ชัดเจน วางแผนเป็นขั้นตอน
- 3) มีการแบ่งงาน กระจายหน้าที่ เพิ่มบทบาทให้ทั่วถึง

2) ภาวะผู้นำของเจ้าอาวาสด้านการจัดการองค์กร

จากการศึกษาพบว่าภาวะผู้นำของเจ้าอาวาสด้านการจัดการองค์กร มีดังนี้

- 1) มีการจัดองค์กรคือวัด อย่างเป็นระบบ
- 2) มีการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทช่วย
- 3) มีการออก หลักเกณฑ์ กฎกติกาในการจัดการบริหารวัด

3) ภาวะผู้นำของเจ้าอาวาสด้านการสั่งการ

จากการศึกษาพบว่า ภาวะผู้นำของเจ้าอาวาสด้านการสั่งการ มีดังนี้

- 1) มีการสั่งการชัดเจน เป็นขั้นตอน
- 2) ใช้หลักการการมีอำนาจ กระจายอำนาจ

4) ภาวะผู้นำของเจ้าอาวาสด้านการประสานงาน

จากการศึกษาภาวะผู้นำของเจ้าอาวาสด้านการประสานงาน มีดังนี้

- 1) ประสานงานได้ตามความเหมาะสม
- 2) สามารถเข้ากับหน่วยงานต่างๆ ได้อย่างดี

5) ศึกษาภาวะผู้นำของเจ้าอาวาสด้านการควบคุม

จากการศึกษาภาวะผู้นำของเจ้าอาวาสด้านการควบคุม มีดังนี้

- 1) ควบคุมวัดได้ พระลูกวัดรู้จักหน้าที่ตนเอง
- 2) ควบคุมทั้งเรื่องการบริหาร ศาสนหน้าที่ของสงฆ์ และหน้าที่ของวัด

การอภิปรายผล

มีประเด็นที่นำมาอภิปราย ดังนี้

ด้านการวางแผนการบริหารงาน เจ้าอาวาสมีการวางแผนการบริหารใช้คนให้เหมาะสมกับงาน มีการบริหารที่ชัดเจน วางแผนเป็นขั้นตอน ทั้งนี้อุปาสกได้ให้ความเห็นว่า “... เจ้าอาวาสมีภาวะผู้นำด้านการบริหารดี ใช้หลักธรรมาภิบาลมีการ

แบ่งงาน แบ่งกิจกับลูกวัด แต่บางครั้งลูกวัดยังสับสนไม่รับบทบาทด้านการบริหาร” และทัศนะของพระลูกวัดที่ว่า “... ในฐานะพระลูกวัด มองการจัดการด้านบริหารงานของเจ้าอาวาสว่าดี เจ้าอาวาสมีการบริหารที่ตรงไปตรงมา ชัดเจน มีพรหมวิหาร 4 ...” ตรงกับแนวคิดของสุชาติ สังข์เกษม (2559 หน้า 2 – 8) กล่าวว่า บทบาทหน้าที่ CEO ด้านงานวางแผน (Planning) คือการกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย กลยุทธ์ และแผนงานต่างๆ ไว้เป็นการล่วงหน้า ไม่ใช่มุ่งแต่งงานประจำ ทำแต่งงานซ้ำซาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของดำรงศักดิ์ มีสุนทร (2556) ได้ศึกษา *ความสัมพันธ์ระหว่างวัดกับชุมชน กรณีศึกษา วัดนามสมมุติกับชุมชน นามสมมุติ จังหวัดกาญจนบุรี* ผลการศึกษาพบว่า “การศึกษาครั้งนี้มองว่า ในอนาคตข้างหน้าวัดจะมีการพัฒนาสิ่งต่างๆ ให้เห็นเป็นรูปธรรมมากขึ้น อาทิ อาคารสถานที่บุคลากรของวัดที่เพิ่มขึ้น ถ้าทางวัดไม่ปรับแผนการบริการองค์กรและบุคลากรให้สอดคล้องกับยุคสมัย วัดจะเกิดปัญหาต่อความสัมพันธ์ระหว่างวัดกับชุมชนได้ในอนาคต”

ด้านการจัดการองค์กร มีการจัดองค์กรคือวัดเป็นระบบ มีการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทช่วย มีการออก หลักเกณฑ์ กฎกติกาในการจัดการบริหารวัด ทั้งนี้ผู้อาสกได้ให้ความเห็นว่า “... มีการจัดการ นำเทคโนโลยีมาใช้กับวัดมากขึ้น ตามสมัย แต่ยังคงขาดผู้ที่จะมาช่วยงานท่านเจ้าอาวาสที่เหมาะสม ส่วนใหญ่คนเข้ามาวัดเมื่อมีงานเช่น งานบุญงานบวช ยังขาดความร่วมมือจากชาวบ้านให้มาช่วยงานที่วัด ...” และทัศนะของพระลูกวัดที่ว่า “... เจ้าอาวาสมีการจัดองค์กรเหมือนระบบครอบครัว มีการสนับสนุนองค์กร พัฒนาลูกวัดให้มีความรักองค์กรซึ่งก็คือวัด ให้เข้าใจในวัดในศาสนาและกำหนดหน้าที่ลูกวัด และสอนพระลูกวัดให้ดำรงตามศาสนา อยู่คู่กับคนให้มากที่สุด ...” ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสุชาติ สังข์เกษม (2559 หน้า 2 – 8) ที่กล่าวว่า งานจัดองค์กร (Organizing) คือ การจัดระเบียบกลุ่มกิจกรรม

ต่างๆ หรือ จัดให้มีโครงสร้างการปฏิบัติงานตามแผนงานที่ไว้วางไว้ ไม่ใช่ปล่อยให้ทำงานเดินไปตามเรื่องตามราว

ด้านการสั่งการ มีการสั่งการชัดเจน เป็นขั้นตอน ใช้หลักการการมีอำนาจกระจายอำนาจ ทั้งนี้อุบาสกได้ให้ความเห็นว่า “... เจ้าอาวาสวัดมีการสั่งงานกับชาวบ้าน อาศัยชาวบ้านโดยการสั่งงานนั้นเจ้าอาวาสดูตามความเหมาะสม ตามความถนัด ...” และทัศนะของพระลูกวัดที่ว่า “... เจ้าอาวาสมีบทบาทสั่งการให้พระลูกวัดต่างๆ ดำเนินงานอย่างชัดเจน เวลาสั่งการจะดูตามความสนใจของพระลูกวัดนั้นๆ เช่น พระลูกวัดคนไหนสนใจสิ่งก่อสร้างก็จะให้ไปดูตามความสนใจตามความถนัด ...” ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสุชาติ สังข์เกษม (2559 หน้า 2 – 8) กล่าวว่า งานสั่งการ (Directing) คืองานที่เกี่ยวข้องกับการจูงใจ กระตุ้นตลอดจนชี้แนะ และสื่อสารข้อมูลเพื่อให้ผู้ใต้บังคับบัญชา มีความรู้ความเข้าใจมีแรงจูงใจ และเต็มอกเต็มใจที่จะทำงานให้สำเร็จ

ด้านการประสานงาน ประสานงานได้ตามความเหมาะสม สามารถเข้ากับหน่วยงานต่างๆ ได้ อย่างดี ทั้งนี้อุบาสกได้ให้ความเห็นว่า “... การประสานงานกับชาวบ้านมีการประสานงานที่ดี แจ่มชาวบ้านให้ทราบ ท่านเอื้ออาทรกับชาวบ้าน เวลาประสานมักได้รับความร่วมมือ ช่วยบรรเทาทุกข์ชาวบ้าน รู้ว่าควรประสานลำดับใดก่อนหลัง...” และทัศนะของพระลูกวัดที่ว่า “... เจ้าอาวาสมักประสานงานได้ดี องค์กรหรือชุมชนให้ความสำคัญกับวัดสารนาถดี เช่น โรงเรียนวัดสารนาถ บางครั้งวัดมีงานประสานให้นักเรียนเข้าร่วม ก็ได้รับความร่วมมือ ...” ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสุชาติ สังข์เกษม (2559 หน้า 2 – 8) กล่าวว่า CEO มีบทบาทในการติดต่อสัมพันธ์กับบุคคลอื่น (Interpersonal Roles) เป็นตัวแทนของกิจการ (Figurehead) ในการไปร่วมงานพิธีการต่างๆ ขององค์กร ของผู้ใต้บังคับบัญชา และของสังคม เป็นต้น

เป็นผู้นำ (Leader) ในการคิดในตัดสินใจในการโน้มน้าวหรือชี้แนะและในการผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเป็นผู้ประสานงานกับฝ่ายต่างๆ (Liaison) เพื่อให้เกิดความเข้าใจกัน มีความรู้สึกและทัศนคติที่ดีต่อกันในการทำงานร่วมกันบทบาทในการสื่อข้อความและข้อมูล (Information Roles) เป็นผู้คอยติดตามข้อมูล (Monitor) คือติดตามข่าวสารต่างๆ จากสภาพแวดล้อมแล้วเลือกกรองแล้ววิเคราะห์ข่าวที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับกิจการเป็นผู้ถ่ายทอดข้อมูล (Dissemination) หรือแจกจ่ายข้อมูลให้กับฝ่ายต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เป็นโฆษก (Spokesman) ขององค์การในการให้ข่าวสารข้อมูลกับบุคคลภายนอก เช่น กรณีที่มีนักข่าวสัมภาษณ์ เพื่อนำข้อมูลของกิจการไปเผยแพร่หรือเพื่อการประชาสัมพันธ์องค์การ เป็นต้น

ด้านการควบคุม ควบคุมวัดได้ พระลูกวัดรู้ภารกิจหน้าที่ตนเอง ควบคุมทั้งเรื่องการบริหารและศาสนาหน้าที่ของสงฆ์ หน้าที่ของวัด ทั้งนี้อุบาสกได้ให้ความเห็นว่า “... การบริหารควบคุมวัดถือเป็นการควบคุมวัดให้เกิดการพัฒนาได้ดี พระลูกวัดต่างรู้หน้าที่ ตามคำสอนศาสนา บทบาทของวัด บทบาทของชุมชนต่อวัด...” และทัศนะของพระลูกวัดที่ว่า “...เจ้าอาวาสบำรุงรักษาวัด จัดกิจการและศาสนสมบัติของวัดให้เป็นไปด้วยดี ปกครองและสอดส่องให้บรรพชิตและคฤหัสถ์ที่มีอยู่หรือพำนักอาศัยอยู่ในวัด ปฏิบัติตามพระธรรมวินัยกฎหมายเถรสมาคมข้อบังคับหรือคำสั่งของเถรสมาคม เป็นธรรมาในการศึกษาอบรมและสั่งสอนพระธรรมวินัยแก่บรรพชิตและคฤหัสถ์ ให้ความสะอาดตามสมควรในการบำเพ็ญกุศล ถือเป็นการควบคุม บริหารจัดการวัด...” ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสุชาติ สังข์เกษม (2559 หน้า 2 – 8) กล่าวว่า บทบาทหน้าที่ CEO คืองานควบคุม (Controlling) นั่นคือการติดตามและประเมินผลงานที่เกิดขึ้นว่าเป็นไปตามแผนงาน เป้าหมาย หรือ วัตถุประสงค์อย่างไรหรือไม่ และดำเนินการแก้ไขปรับปรุงให้เหมาะสม สอดคล้องกับแนวคิดของ พระเมธีธรรมมาภรณ์

(ประยูร ธมมจิตโต) (อ้างถึงใน พระใบฎีกาณัฐพร ฐานวฑฒโฒ 2554, หน้า19) กล่าวถึง บทบาทผู้บริหารงานกิจการคณะสงฆ์ คือ พระสังฆาธิการได้ดำเนินการบริหารกิจการของคณะสงฆ์ตามบทบาทหน้าที่ของพระสังฆาธิการ คือ บทบาทด้านการปกครอง ซึ่งในปัจจุบันพระสงฆ์มีคุณภาพลดน้อยลงในด้านข้อวัตรปฏิบัติ และความสามารถในการสอน การเผยแผ่ธรรม จึงทำให้พระสงฆ์สูญเสียความเป็นผู้นำในด้านคุณธรรม และด้านสติปัญญา และสูญเสียความศรัทธาจากญาติโยม ดังนั้น การบริหารปกครอง และการดูแลพระสงฆ์เป็นเรื่องหนึ่งที่จะช่วยให้คุณภาพของพระสงฆ์ดีขึ้น คุณภาพของพระสงฆ์จะดีขึ้นได้ต้องอาศัยปัจจัยอย่างอื่นอีก ทั้งนี้ หากระบบการปกครองสงฆ์เป็นระบบกักบังดูแลพระสงฆ์ให้มีความประพฤติที่ถูกต้องดีงาม สิ่งที่จะต้องมาเสริมคู่กันก็คือระบบการกลั่นกรอง และกล่อมเกล่า ระบบกลั่นกรองมีไว้สำหรับบุคคลที่จะมาบวช ส่วนระบบกล่อมเกล่าสำหรับผู้ผ่านการบวชมาแล้ว ทั้งนี้ คณะสงฆ์จะต้องสร้างระบบกล่อมเกล่าที่ดี ได้แก่ ระบบกล่อมเกล่าที่ไม่เป็นทางการ ก็คือ การดูแลเอาใจใส่ที่อุปัชฌาย์อาจารย์พึงมีต่อศิษย์ ส่วนระบบที่เป็นทางการก็คือระบบการศึกษาด้านปริยัติธรรม

จึงอาจสรุปผลจากการวิจัยได้ว่า เจ้าอาวาสวัดสารนาถธรรมาราม อำเภอแก่ง จังหวัดระยอง เป็นพระที่มีภาวะผู้นำสูง เป็นที่ยอมรับทั้งของฆราวาสและพระลูกวัดในทุกด้าน ซึ่งกล่าวได้มีเป็นผู้นำที่ดีตามทัศนะของจิโรจน์ มโนพิโมกษ์ (2559,หน้า49) กล่าวว่าความเป็นผู้นำหมายถึง การที่บุคคลใช้อำนาจที่มีอยู่ของเขาไม่ว่าในหรือนอกรูปแบบในการนำและประสานการทำงานของกลุ่มคนในองค์กรที่เขากำกับดูแลได้เป็นอย่างดี

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้ การศึกษาภาวะผู้นำของเจ้าอาวาสวัดสารนาถธรรมาราม อำเภอแกลง จังหวัดระยอง ยังต้องการข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมายที่สัมพันธ์ รวมถึงทราบความคิดเห็นให้ได้มากกว่านี้ ผู้ให้ข้อมูลในเนื้อหาของงานวิจัยนี้อาจยังข้อมูลที่ไม่ครบถ้วน และผู้ถูกสัมภาษณ์อาจยังไม่เข้าใจคำถาม เนื่องด้วยมีเวลาในการวิจัยที่จำกัด

เอกสารอ้างอิง

- ดำรงศักดิ์ มีสุนทร.(2556).*ความสัมพันธ์ระหว่างวัดกับชุมชน กรณีศึกษา วัดนามสมมุติกับชุมชน นามสมมุติ จังหวัดกาญจนบุรี*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- วิโรจน์ มโนพิโมกษ์.(2559). *การนำนโยบายไปปฏิบัติและการประเมินผลนโยบาย*. เอกสารประกอบการบรรยาย. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง, โครงการรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต.
- พระใบฎีกาณัฐพร ฐานวุฒิโท.(2554).*บทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในจังหวัดนครปฐม*. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย.
- สุชาติ สังข์เกษม. (2559). *การบริหารเชิงกลยุทธ์*, เอกสารประกอบการบรรยาย. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง, โครงการรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต.